

חלק ג – תכנים

תכנים ומושגי יסוד כבסיס להקניית ידע ולחיזוק תפקודי יסוד

א. מבוא

תכנים הם מרכיב קבוע בכל תכנית לימודים. המטרה היא קידום ההסתגלות של הילדים לחיי יום-יום. באמצעות התכנים מקנים לילדים ידע ומיומנויות בסיסיות להרחבת עולמם ולהעשרת חשיבתם על מנת שיוכלו לקחת חלק פעיל בסביבה שבה הם חיים.

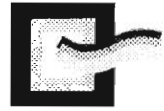
רבים מהילדים עם קשיים התפתחותיים או קוגניטיביים מתקשים לרכוש ידע באופן ספונטני, להכלילו ולהעבירו לתחומים אחרים. לכן, חשוב לבחור תכנים שיתאימו ליכולותיהם ולצורכיהם של הילדים, ולהגיש להם את התכנים באופן מדורג, מובנה ומקושר לתחומים השונים.

הוראת תוכן מסוים יכולה להיות מטרה בפני עצמה, ואף להוות מסגרת לחיזוק תפקודי יסוד ולהקניית מיומנויות.

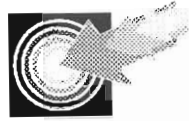
בהוראת התכנים ניתן להתייחס לשלושה מוקדים:

1. **ידע** – הקניית ידע, מושגים וקודים חברתיים שהם חלק מהתוכן.
2. **תפקודי יסוד ומיומנויות** – שיפור תפקודי יסוד כמו קשב, זיכרון, תפיסה חזותית והקניית מיומנויות והרגלי עבודה.
3. **פעילויות** – שילוב פעילויות מתחומי התפתחות שונים כמו פעילויות מוטוריות, שפתיות, קוגניטיביות ורגשיות-חברתיות.

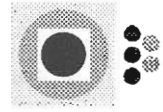
1. ילדים שיש להם בעיות התפתחות מתקשים לרוב בעיבוד תכנים באופן **ספונטני**. הם זקוקים **לתיווך** של מבוגרים שיסייע להם למקד את הקשב, לתת משמעות לגירויים ולמצוא קשרים מעבר לגירוי המדי*.
* פנינה קליין (1992), **ילד חכם יותר**, בר אילן.
2. ילדים מתקשים יכולים ללמוד את מרבית התכנים הנלמדים בגן הילדים הרגיל אם הם מותאמים ליכולתם ולצורכיהם האישיים.
3. התכנים הבסיסיים המתאימים לילדים המתקשים הם אלה התואמים את צורכיהם והחשובים להסתגלותם הפיזית והחברתית.
4. תכנים המעוררים עניין אצל הילדים המתקשים מסייעים להם ללמוד באופן פעיל ולפתח בהדרגה כישורים של לומדים עצמאיים.
5. הילדים המתקשים זקוקים במיוחד להקניה מובנית ומכוונת של **הרגלי למידה**.

המטרות של הוראת התכנים הכלולים בתכנית הן:

1. להקנות ידע ומושגי יסוד הקשורים לילד, לסביבתו הפיזית והחברתית, למסורת המקובלת במשפחתו ובחברתו ולתופעות בטבע.
2. להקנות מיומנויות למידה
 - לפתח הרגלי למידה עצמאיים וקבוצתיים כמו: התמדה במשימה, המתנה לתור.
 - ללמד דרכי התמודדות עם מטלות ועם תכנים חדשים, כגון: כיצד לשאול שאלות וכיצד לחפש ידע חדש.
 - לשפר יכולות של פתרון בעיות בחיי היום-יום כמו בחירה בין מספר אפשרויות.
 - ללמוד להשתמש באמצעים טכנולוגיים כמו מחשב.
3. לפתח חשיבה עצמאית, תחומי פעילות והתעניינות.
4. לפתח מיומנויות תקשורתיות בין הילד למבוגרים ובין הילד לחבריו.
5. לפתח תפקודי יסוד, כמו תיאום עין-יד, הגדלת טווח ריכוז.
6. להקנות הרגלים חברתיים, כמו להקשיב לחבר, להתחלק במה "שיש לי", לדעת להתפשר.
7. לפתח יצירתיות בתחומי אמנות שונים באמצעות התכנים הנלמדים.

ד. עקרונות דידקטיים

1. יש לבחור את התכנים ואת דרכי העבודה באופן אישי בהתאם ליכולות ולקשיים של כל אחד מהילדים.
2. את המידע הראשוני על הילדים יש לבסס על תצפיות, על אבחונים ועל דיווח מההורים.
3. יש לתכנן את הפעילויות בצורה מובנית על ידי
 - פירוק ליחידות קטנות מאורגנות ברצף מהקל לקשה, מהקרוב לרחוק, מהפרט לכלל ומהקונקרטי למופשט.
 - ביסוס הידע באמצעות פעילויות הממוקמות על פני רצף שבקצהו האחד מגוון רב של התנסויות ובקצהו האחר התנסות חוזרת על אותה פעולה, וזאת בהתאם לדרכי הלמידה של הילד.
 - יצירת קשר בין ידע קודם לידע חדש.
4. יש לתכנן פעילויות אינטגרטיביות הכוללות התנסויות בכל תחומי ההתפתחות – המוטורי, הקוגניטיבי, השפתי והרגשי-חברתי.
5. יש לעבוד עם הילדים המתקשים על שיפור מיומנויות ותפקודי יסוד בהקשר לתוכן הנלמד.
6. יש ללוות את התכנית בהערכה מעצבת ומסכמת.

ה. עיבוד התכנים

התכנים המוצעים להלן כוללים את האינפורמציה ואת מושגי היסוד השימושיים ביותר לילדים בסביבות חייהם.

התכנים הם:

- אני
- הבית שלי
- הצומח
- חנויות
- המזון
- הסביבה הקרובה
- החי
- זהירות ובטיחות אישית
- המשפחה
- הגן
- חגי ישראל

בחירת התכנים להפעלה בכל גן תיעשה על ידי הגננת בהתאם לצרכים, ליכולות ולהתענינות של הילדים שבגן.*

בטבלאות שלהלן מוצגים מודלים לעיבוד התכנים מאספקטים שונים. בטבלה 1 בעמ' 76-81 מוצגים התכנים על פי שלוש רמות של מורכבות: רמה א' – **הכרת** פריטים ומושגים **זיהויים** באמצעות פעילות סנסו-מוטורית. הפעילויות כוללות זיהוי ושיום של חפצים, של צעצועים מייצגים ושל תמונות.

רמה ב' – **הבחנה** בתפקודים, באפיונים ובתכונות של פריטים ושל אירועים ויכולת **לנתחם**. הפעילויות כוללות תיאור, השוואה, מיון והכללה, הרחבת מונחים הקשורים למושגים, הכללתם והעברתם לתחומים אחרים.

רמה ג' – **הבנת** קשרים ויחסים בין פריטים ואירועים ויכולת **להעריכם**. הפעילויות כוללות הבנת קשר סיבה ותוצאה, הבנת רצף של תהליך, יכולת ניבוי ויכולת הנמקה.

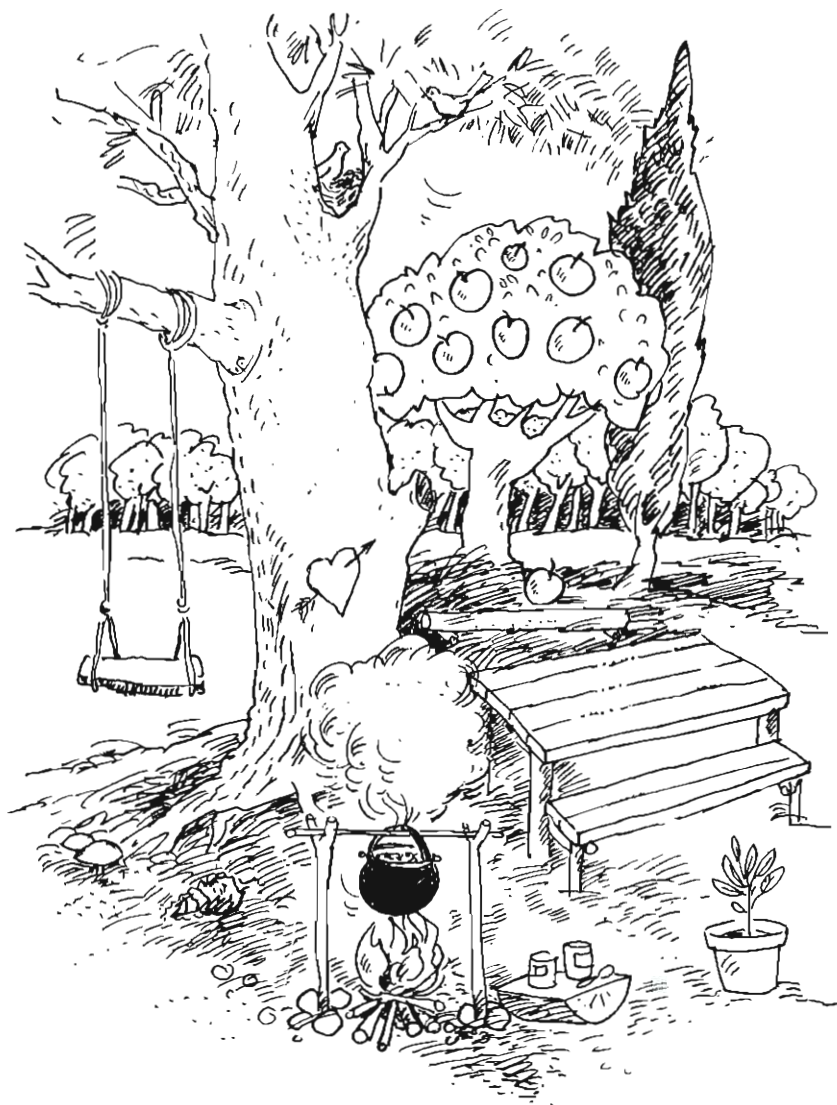
חלוקת התכנים לרמות של מורכבות מאפשרת גמישות בדירוג ובתכנון העבודה:

- בניית תכנית המשלבת מספר תכנים באותה רמה.
- עבודה ברזמנית ברמות שונות בהתאם לתפקודיהם של הילדים בתחומי ההתפתחות השונים. לדוגמה: לילד בעל יכולת קוגניטיבית, המתקשה בתחום השפה, ניתן להציע פעילות שמשולבות בה רמה **קוגניטיבית** גבוהה ורמה **שפתית** נמוכה.

* טווח תכנים ונושאים לגן הממלכתי דתי מוצע בתכנית המסגרת לגן הילדים גילאי 3-6, משרד החינוך התרבות והספורט, ירושלים התשנ"ה, עמ' 115-122; 123-125; 130-137.

בטבלה 2 בעמ' 82 מוצג מודל להפעלה אינטגרטיבית. טבלה זו מדגימה עיבוד של נושא "העץ", שהוא אחד מהנושאים הכלולים בתוכן "הצומח" (טבלה 1). הנושא מעובד לעבודה בגן ומציג מטרות אופרטיביות. בכל מטרה מוצעות פעילויות על פי ארבעת תחומי ההתפתחות: הסנסור-מוטורי, הקוגניטיבי, השפתי והרגשי-חברתי. בפועל, הפעילויות בגן יוצגו לילדים בצורה אינטגרטיבית.

רצוי לשלב גם פעילויות כמוזיקה, בתנועה, בספרות, בשירה וביצירה בחומר. **הערה:** המטרות והפעילויות שבטבלאות אלו הן בגדר הצעה בלבד. הגננת יכולה לקבוע מטרות ולהציע פעילויות שונות בהתאם לצורכי הילדים שבגן.

טבלה 1 – הצגת התכנים על פי רמות מורכבות

אני	א'	ב'	ג'
<p>מטרות</p> <ul style="list-style-type: none"> - להכיר איברי גוף עיקריים כמו: ראש, פנים, בשר. - להכיר איברי גוף עיקריים כמו: צוואר, מעי, מרפקים, אצבעות. - לזהות חושים של אדם כמו: ילד, מבוגר. - לזהות חושים כמו: טעם, מישוש. 	<p>הצגת תודת שימוש בחומרים שונים (קדם, טלדל):</p> <ul style="list-style-type: none"> * יצירת קשר בין איברי סרוים. * משיקוף תיקוי תנועת באיברי הגוף. * שיום של איברי הגוף. * הצבעה על איברים שונים של ילד עצמו. * שיום של אחריים, של בובות. * שימוש באיברים כמו כפפות, טבעות, עגילים. * החבונות במראה. * פעילויות של התנסות בחושים - טעימה, רחף, ממשוש, ראייה. 	<p>התנסות בפעילויות המתאימות לאיברים השונים.</p> <ul style="list-style-type: none"> * התנסות בפעילות באיבר שאינו מתאים לכך. * תיאור מילולי של הפעילות: "ברגלים הלכתי, בועטים". "בידיים מצטיירים, אופלים". * תיאור מילולי, מה אני יכול או לא יכול לעשות: "אני יכול לצעוד, קשה לי ללכת". 	<p>התבוננות בתמונות מאלבום המשפחה המתוארות רצף גדילה של הילד ומשפחתו.</p> <ul style="list-style-type: none"> * התבוננות בתמונות המתוארות רצף של גדילה, המיון במקור לגדילה: חלב לתנוקות, מוונות שונים לבני אדם ולבעלי חיים. * שיחת על פעילויות אפשריות ועל מבטות כמו: "אדם לא יכול לעוף כי אין לו כנפים". * שיחת על דרכי פעילות של דמויות ספרותיות וטלוויזיוניות כמו: סופרמן. * שיחה הצגה של איברים אשויים כמו: ום הולדת, טיילים משפחתיים. * התבוננות בתמונות מאיורים אלה. * שיחת על הפעילויות ועל התחושות המלוות אירועים אלה. * מודעות לרגשות אשויים המלווים אירועים שונים: שיחה על אירועים מודמנים מהיי היום-יום, שחרור כעס, קאת, חשש, שמחה. * שיחת על תחושות של דמויות כספורטאים. * מודעות למקומו של הילד במשפחה, בגן, בסביבתו הקרובה. * משיקוף תפקידים. * שיחה. * מודעות לזרות המניית האישית והכללית. * מודעות עם בובות שונות מייצגות זכר ונקבה. * נשאל מצבים מדמנים לשיחת בנושא הזרות המניית.
<p>פעילויות והתנסויות</p>			

המזון	א'	ב'	א'	המזון
מטרות	<ul style="list-style-type: none"> - להבחין במאפיינים של מזונות כמו: סעמים, ירקות, חלבקים, סוגים. 	<ul style="list-style-type: none"> - להבחין בקטגוריות של מזונות כמו: פירוק פרי או דרק לחלקים כמו: קליפה, פליטה, גרעינים. * מיון מזונות על פי: <ul style="list-style-type: none"> סוג – – – צורה – – – עונולים, מוצרכים. מזון וירקות, חטיפים, משקאות. סוגים – – – מאבדים מזדמנים – – – ארוחת עשר, מסיבות, מאכלים חלבניים, בשרניים, שתמניים (פרווה). 	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר ולזהות מזונות שונים. 	<ul style="list-style-type: none"> - להבחין תהליכים של המנת מאכל - תכנון התהליך, שיחה והסברים תוך כדי תכנת האכל. - הצגת רצף הפעילויות בתמונות. * ביקור במשק חקלאי, במטות חקט, סיפורים על המזון ומקורו.
פעילויות והתנסויות	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת. 	<ul style="list-style-type: none"> - להבחין בקטגוריות השונים במשפחה. * שוחח על החלבונים במשפחה. * השוואה לעליל חיים: תלבושת דוגמת, על יונק, סיפורים על ארוחים במשפחה דמיונית (משפחת בעלי חיים או בנות). 	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת. 	<ul style="list-style-type: none"> - להבחין תהליכים בהקמת משפחה כמו: חתונה, זניחה, הולדת, התייחסות להרבעים משפחתיים שונים כמו: משפחת חד-חדית, להבין מצב קונפליקט וחרמוניה כמו: מרבית בין אחים, התחברות בני המשפחה.
מטרות	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת. 	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת. 	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת. 	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת.
פעילויות והתנסויות	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת. 	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת. 	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת. 	<ul style="list-style-type: none"> - להכיר את המשפחה הגרעינית כמו: אמה, אבא, אחיות. - להכיר את המשפחה המורחבת ולהיות דמיונית חשובות לילד כמו: סבתא, סבתא, דודים, מטפלת.

הבית	א	ב	ג
<p>מטרות</p> <ul style="list-style-type: none"> - להכיר ולזהות חדרים בדיירת המגורים. - להכיר את החדר האישי ותכולתו. 	<p>מטרות</p> <ul style="list-style-type: none"> - להכיר ולזהות חדרים בדיירת ובשימושם. - לדעת כללי בטיחות בבית כמו: איסור נגיעה בחשמל, אזהרת נפירות. - לנתח רגשות ותחושות הקשורים לבית כמו: ביטחון, פרטיות, קניין, אהבה. 	<p>פעילויות והתנסויות</p> <ul style="list-style-type: none"> * בניית מודל של הדיירה והחדרה. * צילוח החדר, ציור החדר. * תיאור: "מה יש בחדר שלי". * הצגת תמונות של של החדרים השונים בדיירה. * תכנון סדר יום של הילד ביומים שונים כמו: יום חול, שבת. 	<p>פעילויות והתנסויות</p> <ul style="list-style-type: none"> * מיון הרהיטים והפריטים לחדרים השונים הן בתפוצים והן בתמונות. * מיון והתאמה של הרישום, תפוצים, מכשירים ואבירים על פי קריטריונים שונים כמו: חומר, תפקיד. * תיאור מילולי של הפעולות ושל הקשונות מעלים שיחה תוך התבוננות בתמונות המקשונות מעלים בטיחותיים או התנהגות לא-בטיחותית.
<p>הסביבה הקרובה</p> <p>מטרות</p>	<p>מטרות</p> <ul style="list-style-type: none"> - לדעת מהם התפקידים והשימושים של הפריטים שבסביבה כמו: מנפים, ציבוריים, בטיחים. 	<p>מטרות</p> <ul style="list-style-type: none"> - לדעת מהם התפקידים והשימושים של הפריטים שבסביבה כמו: מנפים, ציבוריים, בטיחים. 	<p>מטרות</p> <ul style="list-style-type: none"> - להבין את הסיבות לחרחרשויות בסביבה. - לדעת סיבות וכללי התנהגות כמו: חלוציות בבטיח, הליכה מעד אחד למשנהו.
<p>פעילויות והתנסויות</p>	<p>פעילויות והתנסויות</p> <ul style="list-style-type: none"> * משחק דידקטי של מיון כמו: אנשים למדרכה, מכוניות לכלביש, אנשי מכוניות לחנויות. * משחקי הדמיה במודל של "הסביבה הקרובה". 	<p>פעילויות והתנסויות</p> <ul style="list-style-type: none"> * טיולים: בכל טיול מתמקדים בנושא אחד: מנפים ציבוריים (בית כנסת, בית ספר, מתי"ש), מריפאה, בני מעורים, חנויות, מדרכות וכבישים, גנים ציבוריים. * כולל תיאור מילולי של החמונה. * בניית מודל של הסביבה הקרובה. 	<p>פעילויות והתנסויות</p> <ul style="list-style-type: none"> * התנסות בחצויות בבטיח כשחקן החצויה ובמציאות. * משחקי הדמיה של ביקור במריפאה, אי של עמידה בחור כחנות האוטובוס. * הלכה במסלול מחנך. * הצגת רצף של תמונות מצולמות או מצוירות.

	א	ב	א	
מרכזי קניייה	להבין תהליכים של קניייה ומכירת.	להבחין במאפיינים הייחודיים של כל אחת מהחטיבות.	להכיר ולהזדהות מרכזי קניייה שונים כמו: חנויות מזון, בינוי והלבשה, מכשירי כתיבה, לידע לחתונות במקום יציביר כמו: לעמוד בתור.	
מטרות	<ul style="list-style-type: none"> משיקו תפקידיים במסגרת המודלים של מרכזי קניייה שגבו כגן: ילדים מהמילים משא ומתן, משלמים, מקבלים עורך. הצגת רצף הפעילויות בתמונות. הכרת מטעבות והבחנה ביניהם שונים של סף. 	<ul style="list-style-type: none"> פירוט המודלים האופייניים לכל סוג חנות כמו במשחק "ישירות". ילד א – "בחנות הזקנות יש אוספים". ילד ב – "בחנות היוקת יש אפסים ותפוחים". וכן הלאה. מיון פריטים לחנויות השונות בתפסים ובתמונות. מציאת פריטים שאינם שייכים לחנות המסומת. 	<ul style="list-style-type: none"> להכיר ולהזדהות מרכזי קניייה שונים כמו: מכשירי תפקידיים של קונים ומרכזים בדגמים שונים של חנויות משחק כגן. 	פעילויות והתנסויות
זהרות ובטיחות אישית	להבין ולהעריך תהליכים של סיבה ותוצאה.	לזמן את הדרכים למניעת סיכנה ולהתנהג נונה בשעת סיכנה.	להכיר ולהזדהות מקורות סיכנה כמו: איש חשקל, מפצים חדים, מטולת ואשפה, אשפים ורס.	זהרות ובטיחות אישית
מטרות	<ul style="list-style-type: none"> משיקום כמו: הזאמת תמונות המתארות נרמנו סיכנה לתמונות שמתארות בהן תוצאות. הצגת תהליך ברצף של תמונות. 	<ul style="list-style-type: none"> שיחה יזומה בנושאים כמו: "כיצד למצוא כביש". זיהוי סיכנות בתמונות והצגת דרכי התמודדות. 	<ul style="list-style-type: none"> נוצר מצבים מודמנים לשיחה על כללי בטיחות והזהרות כמו: להתרחק מנדרה בזמן שמתנדדים בה. להזהר בעת הגשת משקפים חדים לזולת ובזמן השימשע בהם, לחתולות רק לאדם מוכר. 	פעילויות והתנסויות
גני ילדים	להבין רצף תהליכים של פעילויות ומצבים כגן.	<ul style="list-style-type: none"> לדעת את סדר היום כגן. לדעת כללי ההתנהגות כגן. 	<ul style="list-style-type: none"> להכיר ולהזדהות את המיוניות כגן כמו: גננת, ילדים, גורת גננת, מורה ליתמיקה. להכיר את הפעילות כגן כמו: פינת מסכת, קבויית. 	מטרות
פעילויות והתנסויות	<ul style="list-style-type: none"> פעילויות הכנה לאירועים כמו: ימי הולדת, פסיונת, קבלת שבת, תמים. סיפורים בעל פה ובתמונות על מצבים חטוריים כמו: מליכה, הלשנה, מחלה, הולדת אח. העלאת הצעות ותגובות אלטרנטיביות למצבים חטוריים כמו: תגובות לילד שמרטיב או לילד שמעליל. 	<ul style="list-style-type: none"> שיחה על כללי ההתנהגות. המחשה של חוקי הגן במשחקי תפקידיים, כתיאטרון כובות. 	<ul style="list-style-type: none"> למוד הפעולות המיוחדות לכל אחת מפעילות הגן. סידור מפצים בפניות הגן בהתאים. 	פעילויות והתנסויות

הצגות	א'י	א'י	הצגות
<p>מטרות</p> <ul style="list-style-type: none"> - להכיר ולהיות את הצגות כסביבה הקודמת כמו: עץ ברזל בחצר, סביון וסידוריות בגינה. - להיות שונים שונים של צמחים כמו: עצים, שיחים, פרחים, עשבים. 	<p>א'י</p> <ul style="list-style-type: none"> - להבחין בחלקי הצמח. - לדעת את השימושים השונים בצמח כמו: מאכל, נוי, ריחני, חימום. 	<p>א'י</p> <ul style="list-style-type: none"> - להכיר ולהיות חיות בסביבה הקרובה. - להכיר ולהיות איברים אופייניים של בעלי חיים כמו: זנב, קרניים, מקור, פרווה, נפילים. 	<p>מטרות</p> <ul style="list-style-type: none"> • סוילים. • משחק בחיות צעצוע • זהיר קולות בעלי חיים בקלעות. • החברותות בחמונות תוך שיום איברים. • משחקי הוראות של צביעת איברים שונים.
<p>פעילויות והתנסויות</p> <ul style="list-style-type: none"> • סוילים בטבע בעונות השנה השונות והתבוננות בשלבי צמיחה שונים. • הצגת תמונות כרצף: זרעים, נבטים, שתילים, פרחים, פירות. 	<p>א'י</p> <ul style="list-style-type: none"> • פירוק פרח לחלקי, הרקבת תמונה של עץ מחלקים, זיהוי חלקים חסרים בתמונה, צביעת חלקים שונים בצבעים שונים. • סיפורים המדגישים את תרומת הצמח לאדם. • מיון לפי צבעי נוי ולעצי פרי. • חלופת פרסות התותיף: 	<p>א'י</p> <ul style="list-style-type: none"> - להבחין במאפיינים של בעלי חיים כמו: עיבר קטן, ארקה שואג, דג שוחה, כלב שומר, נמלה חרושה. - להבחין בסוגים של חיות כמו: חיות בית, חיות יער. - לדעת את תרומתם של בעלי החיים לאדם כמו: מלון, לבוש, אמצעי תחבורה. - לטפל בבעלי חיים כמו: צבים, תוכים, דגים, אוגרים. 	<p>פעילויות והתנסויות</p> <ul style="list-style-type: none"> • גידול בעלי חיים בגן. • ביקור במשק בעלי חיים תוך מעקב אחר תהליך הגדילה של בעלי חיים. • הצגת רצף תמונות. • סיפורים.
<p>פעילויות והתנסויות</p> <ul style="list-style-type: none"> • גידול בעלי חיים בגן. • ביקור במשק בעלי חיים תוך מעקב אחר תהליך הגדילה של בעלי חיים. • הצגת רצף תמונות. • סיפורים. 	<p>א'י</p> <ul style="list-style-type: none"> • השמעת סיפורים והקרות סיפורים. • משחקי מיון. • משחקי אסוציאציות בתמונות. • ביקורים במשק חק. • טיפול בבעלי חיים: ניתנת מיון ומשקה, טיפול ונוקיי של כלבים, של אקוואריום, של מלונת. 	<p>א'י</p> <ul style="list-style-type: none"> • טוילים. • משחק בחיות צעצוע • זהיר קולות בעלי חיים בקלעות. • החברותות בחמונות תוך שיום איברים. • משחקי הוראות של צביעת איברים שונים. 	<p>מטרות</p> <ul style="list-style-type: none"> • טוילים. • משחק בחיות צעצוע • זהיר קולות בעלי חיים בקלעות. • החברותות בחמונות תוך שיום איברים. • משחקי הוראות של צביעת איברים שונים.

ג'	ב'	א'	שבת, חגים ומועדים מטורים
<p>- להבין חלק מהספור המקראי וההיסטורי של החג כמו: מדוע אכלים מצות בפסח, מדוע מדליקים נרות בחנוכה.</p> <p>- להבין את הקשרים בין הדמויות המרכזיות כמו: משה – פרעה, אסתר המלכה – אחשוורוש. - להבין את הקשר בין מקור החג, סמלי החג ומנהגיו כמו: בתוכה נס פך השמן, חתוכייה והדלקת נרות. בפסח – יציאת מצרים, אפיית מצות ואכילת מצות בליל הסדר.</p>	<p>- לנתח את המשמעות של סמלי החגים.</p> <p>- להבחין במאפיינים הליקויים של דמויות מרכזיות בחגים השונים כמו: מדדני היהודי, יהודה המכבי.</p>	<p>- להכיר שמות שונים של החג והמועד כמו: פסח, חג האביב, חג המצות.</p> <p>- לזהות סמלים, מנהגים ומצוות כמו: הופת דגל, אכילת סופגניות, משלוח מנות, הדלקת נרות.</p>	<p>פעילויות והתנסויות</p>
<ul style="list-style-type: none"> * יצירת סביבה המתאימה לחג לפי אפיוני התקופה. * המטה. * שיחה על קשרים בין הדמויות והרגשות כלפיהם. * סיפורים בתמונות. * פעילויות הממחישות את מקור המנהג כמו: הזמן הקצר החדוש לאפיית מצות לעומת זמן האפייה של הלחם. 	<ul style="list-style-type: none"> * משחקי אסוציאציה של חגים, קשר לסמלים האופייניים להם: רעש מרעיש, דגל מתנוף, נרות מאוהים בתוכייה. * סיפורים. * ציור דמויות. 	<ul style="list-style-type: none"> * שירים הקשורים לשבת לחג ולמועד בניית סמלים כמו: חתוכייה, דגל. * ביקורים באתרים הקשורים לחג ולשבת: בטיש שבבט – יציאה לטבע, וטילות. * בסוכות – איסוף סוכך, אירוח בסוכות שונות. בשבת – תיאור של התפילה בבית הכנסת מפי הילדים. * בפסח – ביקור במאפיית מצות. 	<p>פעילויות והתנסויות</p>

טבלה 2: מודל להפעלה אינטגרטיבית

נושא – העץ

דוגמאות לפעילויות מטרות	בתחום הסנסור-מוטורי	בתחום הקוגניטיבי	בתחום הרגשי חברתי	בתחום השפתי	שונוות
1. הילדים יזהו עצים	● התבוננות בעץ, נגיעה, ריחה, טיפוס על העץ.	● יזהו עצים בחצר, בתמונות.	● עזרה הדדית בטיפוס על עץ. ● שיחה על תחושות כמו: הצלחה, התגברות על פחד.	● המללה: עץ, לצמות.	● שילוב תנועות ומוזיקה בהתאמה לתנועת העצים ברוח. ציור עצים.
2. הילדים יכירו את החלקים השונים של העץ.	● הקפת הגזע, הגעת הענפים, קטיפת עלים ואיסופם. ● דומי תנוף לעץ ולחלקיו.	● הכרת השלם וחלקיו: השלמה היואלית – מה חסר בציור העץ. ● התאמת זוגות: עלים, ענפים.	● יצירת מודל של עץ בתנועה.	● המללה: שורש, גזע, ענפים, עלים, פירות, ענף (גזע), דק (ענף).	● הרכבת עץ מחלקים. ● הדבקות של חלקי העץ.
3. הילדים יבחינו בין סוגי עצים: א. יכירו שמות של עצים.	● יציאה לטבע לשם עיסוק – סינון עצים ושיוסם.	● התאמה של זוגות עצים זהים, בטבע ובקלפי משחק.	● משחקים המחייבים שיתוף פעולה בין הילדים כמו: הרכבת חלקי העץ. ● קריאת שמות שונים לאותו עץ, לאותו ילד – שמות חיבה.	● המללה: ברוש, זית, שקדיה, אורן, דקל.	● שירים על עצים כמו "חשקדיה פורחת", "איך קרה דבר" שצמח תמר".
3. יכירו הבדלים בצורה כגון: גובה, צורות עלים, מרקמים שונים.	● השוואה בין עצים בגבהים שונים, עלים מסוגים שונים – מרקם וצורה.	● יזהו יוצא דומן בקלפי משחק כמו: עלה שונה בתכונותיו. ● מיון עלים על פי גודל, צבע ומרקם.	● שיחה על תחושות ורגשות הקשורים למרקמים.	● המללה: דוקר, חלק, מחוסס, חד, גבוה ביותר.	● מוחיו עלים, ייבוש עלים. ● יצירת זווים של צבע ירוק.
ג. יכירו את השימושים והענידים השונים כגון: טף, גזע, מאלל, חימום, דיהוס.	● ישיבה מתחת לעץ מצל. ● בניית כלי נגינה מחלקי עץ.	● יזהו שימושים של עצים שונים בטבע ובתמונות. ● מציאת קשרים בין סוגי העצים לפעילויות האדם במשחק והאמצעייה.	● הכנה משותפת של מוץ פירות, תה מליים. ● יצירת צל באמצעים שונים. ● נושאק תפקודים. מירו העלו	● המללה: לקטוף, לריות, למולל, לאכול פירות, על, נו, עץ.	● הכנת סדר טיפוס בשבט. ● בניית רהיטי עץ. ● סיפורים כמו: "העץ הדיבי".
4. הילדים יבחינו את שם הקטיגוריה: "צומח".	● שתילת שתילים אמיתיים והפצים דוממים לשם השוואה: מה צומח ומה לא צומח.	● מיון צומח – לא צומח בתמונות.	● הכנה משותפת של כרזה בנושא הצומח.	● המללה: צמחייה, עצים, פרחים, דשא, עשב. ● אפיוני הצומח כמו: גדל כאדמה.	● הנבטה. ● התנסות במוזיקה ובתנועה המדגימה צמיחה.
5. הילדים יבחינו בשווה ובשונה בין עצים לצמחים אחרים, פרחים, שיחים, עשבים.	● התבנה סקטילית בין סוגי צמחים שונים: נוע עץ ונועת נבועל.	● השוואת תפקודי העצים לתפקודי צמחים אחרים במדרש תמונה.	● הכנה משותפת של כרזה בנושא הצומח.	● המללה: דשא, עליו כתרה, גבעול. ● המללה של השוואה: הכי גבוה, הכי דק.	● טיול בטבע. ● התבוננות מקרוב דרך זכוכית מדלת במרכיבים שונים של צמחים.
6. הילדים יכירו את הזרכים לטיפוס בעץ: קרקע מתאימה, השקיה, תאורה ודישון.	● טיפול בשתיל של עץ. עיור. יצירת נוטה, שתילת, השקיה, דישון.	● השוואת הזרכים של ילדים (אוכל, מיס) לזרכים של עץ (מיס, אדמה, אור). ● שיחה על התנאים לצמיחת עצים ולקמילות.	● שיחה על רגשות המוקשרים לצמיחה כמו: צפייה, סקרנות, שמחה, לנועת רגשות הקשורים לקמילה: אכזבה, ערב.	● המללה: צינור, מטטרה, דשן, צומח, נוכל, קטל.	● הפעלה על פי מוזיקה הממחישה גדילה, צמיחה, קמילה. ● המחזה של תהליך הגדילה. ● קבלת אחריות קבוצתית על טיפול בגינה.
7. הילדים יכירו את תהליך הגדילה של עצים.	● התבוננות בשטח שיש בו שתילים ועצים בגדלים שונים. ● נודול צמחים שונים לשם השוואה.	● הבנת רצף תמונות המתארות גדילה של עץ ורצוי בצילומים). ● השוואת צמיחת עץ לגדילה של ילד.	● שיחה על גדולים וקטנים: מי מטפל במי און מטפלים בילדים קטנים	● המללה: שתיל, לגדול, לנבול. ● תיאור תהליך: קודם קטן, באמצע בינוני, אחר כך גדול.	● מעקב אחר שינוי גובה הילדים על ידי סימון גרפי. ● תבניות. ● שתילת פרחים. ● גינון.

תכנים

● בתחום השפתי יש התייחסות רק לאוצר המילים ולמושגים. ראו דוגמה לפיתוח ולזרחה בהתפתחות השפה – שלבים ומרכיבים, בעמ' 50 לעיל.